

ΣΥΝΔΡΟΜΗ (Ἐσωτερικοῦ) σελ. 6  
 Διὰ τοὺς Διδασκάλους » 5  
 ΕΤΗΣΙΑ (Ἐξωτερικοῦ) φρ. 10

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ  
**Κ. Γ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ**

Ἐν Λευκοσίᾳ τῇ 1 Φεβρουαρίου 1911.  
 ΕΤΟΣ Γ'. ΑΡΙΘΜΟΣ 3.

## ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ



Δὲν τιμᾶ μόνον τὸν Διδάτκαλόν τῆς ἡμετέρας μετὰ τὴν προχθεσινὴν ἑορτὴν τῆς τεσσαρακονταετηρίδος τῆς δρασεως του. Τιμᾶ καὶ ἑαυτήν. Ἀκριβῶς δὲ ὁ ἐνθουσιώδης αὐτὸς ἑορτασμός τῆς δράσεως τοῦ Διδασκάλου, ἡ πάγκοι-νος ὁμολογία τῆς εὐγνωμοσύνης μιᾶς πόλεως πρὸς τὸν γαλιυχήσαντα αὐτὴν διὰ τῶν ναμάτων ἀληθῶς ἀνθρωπιστικῆς μορφώσεως καὶ ἡ ζωηρὰ εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν διδάξαντα τὸ «εὐ ζῆν» ἀποτελοῦσι τὴν τρανὴν ἀπόδειξιν ὅτι ἀγαθὸν σπῆρον ἔσπειρεν ὁ Διδάσκαλος, ὅτι ἀληθῶς εἰργάσθη οὐχὶ εἰς τὸ νὰ δώσῃ ξηρῶν γνώσεων πληθὺν, ἀλλ' εἰς τὸ νὰ ἐμπνεύσῃ αἰσθήματα, φρόνημα, καὶ ἀληθῆ μόρφωσιν, ἐξ ὧν ἡ ζωηρὰ εὐγνωμοσύνη τῶν τῶσων μαθητῶν του.

Συγχαίρομεν τὸν Διδάσκαλον καὶ μακαρίζομεν τὴν Λεμεσό. Εἶθε καὶ αἱ ἄλλαι πόλεις νὰ εὐρωσι τοιούτους διδασκάλους καὶ εἶθε πάντοτε ἀγλαοὶ νὰ μείνωσιν οἱ καρποὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ **Ἀνδρέα Θεμιστοκλέους**.



Νεαὶ ἀποκαλύψεις τοῦ τύπου διὰ τὴν Mitsis' Lemithou School καὶ νεαὶ ἐπιθέσεις κατὰ τοῦ δωρητοῦ, εἰς ἧχον βαρῶν καὶ διόλου πλάγιον, πλέον. Ὑστερα ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις αὐτάς, ὁ δωρητὴς δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θὰ λάβῃ νέας ἀποφάσεις, χειροτέρας τῶν μέχρι τοῦδε. Δὲν δοκιμάζουν οἱ συναδέλφοι νὰ ἐπαινέσουν ὀλίγον τὴν πορείαν τῶν ἀποφάσεων τοῦ ἀτυχοῦς αὐτοῦ ἀνθρώπου; Ποῦ ξεύρετε. Ἴσως ἀπὸ πείσμα, μεταβάλῃ τὴν σχολὴν του εἰς Ἑλληνικὴν. Ὑπάρχουν βλέπετε εἰς τὸν κόσμον καὶ τιοῦτοι χαρακτήρες, ὥστε ὅταν θέλῃς νὰ τοὺς κάμῃς νὰ πᾶν δεξιὰ, πρέπει νὰ τοὺς σπρώχνῃς ἀριστερά. Ἄς ἀρχίσουν λοιπὸν οἱ συναδέλφοι νὰ συγχαίρουν τὸν δωρητὴν διὰ τὰς ἀποφάσεις του καὶ ἄς τὸν παρακινήσουν νὰ ἐξορίσῃ ἕλως διόλου καθεὶ Ἑλληνικὸν ἀπὸ τὴν περίφημον σχολὴν του καὶ ὅταν αὐτὸς ἀπὸ πείσμα (ὅπως λέγουσιν ὅτι εἶνε βέβαιον) ζητήσῃ νὰ εἰσαγάγῃ τι τὸ Ἑλληνικὸν εἰς αὐτήν, ἄς τοῦ ἐπιτεθοῦν, ὅθθεν, ὅπως καὶ τώρα, καὶ ἀκόμη σφοδρότερον. Τὰ ἀποτελέσματα θὰ εἶνε

ἀσφαλῶς τὰ ἑξῆς : α') Ἡ σχολὴ νὰ ἰδρυθῇ ἐν Λευκοσίᾳ παρὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν. β') Νὰ διοικῆται ὑπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας. γ') Νὰ διατεθοῦν ἐκ τῶν κεφαλαίων τῆς δισχιλίας λίραι διὰ νὰ κτισθῇ Ἑλληνικὸν Γυμνάσιον. δ') Εἰδικὴ διάταξις νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἀναγραφὴν εἰς τὸ πρόγραμμα ἔλων τῶν τάξεων, τοῦ μαθήματος τῆς Ἑθνικῆς κατηγήσεως ἐπὶ δύο ὥρας καθ' ἑκάστην, κ.τ.λ. κ.τ.λ. ἐξ ὧν σφωτάτη θὰ εἶνε ἡ διάταξις, ὅπως ὅλοι οἱ Ἕλληνες δημοσιογράφοι τῆς Κύπρου διορισθῶσι καθηγηταὶ τῆς φιλοπατρίας εἰς τὴν σχολὴν, μετὰ διακοσίας λίρας ἐτήσιον μισθὸν ἑκάστος. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν ἀπόφασιν τοῦ δωρητοῦ, θὰ ἐπιτεθῶμεν ὅλοι ἐναντίον του τόσον ἀγρίως, ὥστε, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, θὰ μᾶς ἀφίσῃ τὰς 16 χιλιάδας λίρας του καὶ θὰ φύγῃ. Καὶ ἔτσι θὰ ἡσυχάσῃ καὶ ἐκεῖνος καὶ...οἱ ἀναγνώσται μας.



Ἐβρεξεν, ἔβρεχε, βρέχει, θὰ βρέξει καὶ...θὰ βρέχῃ φαίνεται, αἰωνίως. Ὁ κόσμος ὅλος παρεπονείτο διὰ τὴν φοβερὰν «ἀνεδρείαν» ἐκ τῆς ὁποίας ἐκινδύνευον νὰ μὴ φυτρώσουν τὰ σπαρτὰ· τώρα ἔβρεξε καὶ ἐχιόνισε τόσον, ὥστε μὰζι μετὰ τὰ σπαρτὰ ἐφύτρωσαν ἱμφλουέντζες, γρίπες, περιπνευμονίες, περιοδικὰ καὶ...οἱ αἰώνιοι παραπονηαρίδες, ποῦ εἶνε δυστυχεῖς ἄνθρωποι, ἐπειδὴ δὲν βρέχει ὅταν θέλουν αὐτοὶ καὶ δὲν κάμνει λιακάδα ὅταν τοὺς ἔλθῃ ὄρεξις. Ἐποχὴ εὐτυχῆς διὰ τοὺς ἰατροὺς, τοὺς παπάδες καὶ τοὺς νεκροθάπτες, τρία ἐπαγγέλματα τὰ ὁποῖα, κατὰ τοὺς κακογλώσσους, συνδέονται στενώτατα... Ὅταν δὲν βρέχῃ, χιονίζει καὶ ὅταν δὲν χιονίζει, φυτᾶ ὁ δαιμονισμένος ἐκεῖνος «βορῆας, ποῦ τ' ἀρνάκια παγώνει» μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι ἀρνάκια εἴμεθα τώρα ὅλοι, χάρις εἰς τὴν ἐπιδεξιότητα τῶν Κυπρίων ἀρχιτεκτόνων, οἱ ὅποιοι κτιζοῦν σπίτια... μόνον καλοκαιρινά. Καὶ ἂν τὸ χρονογράφημα αὐτὸ σᾶς φανῇ κρῦο, οὐδεὶς ἄλλος πταίει παρὰ ὁ «μάστρος» ὁ ὁποῖος ἐκτίσει τὸ σπίτι τοῦ Διευθυντοῦ τῆς «Αὐγῆς» μετὰ παράθυρα τόσον στεγανά, ὥστε καὶ ὅταν εἶνε καλὰ κλεισμένα, ὁ ἄνεμος παρασύρει τὰ ἐπὶ τοῦ γραφείου του χαρτιά. Ἄ! τὸν καλὸν ἐκεῖνον «μάστρον!» Πότον φρόνιμα ἔκαμε νὰ



πάη νά ἐγκατασταθῆ εἰς τὸ Σουδάν! Ἐκεῖ ἡ τέχνη του ἔχει πράγματι τὸν τόπον τῆς καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ κάμῃ τὴν τύχην του εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ποῦ δὲν κάμνει φύχος ἐξ βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδὲν, ὅπως ἐδῶ χθές.

Θὰ ἤξιζε μία περιγραφή τῆς λασποπόλεως πρωτεύουσας τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἢ μᾶλλον τὰς νύκτας. Ἄλλ' εἶνε δύσκολον νά τολμήσῃ τις νά ριψοκινύνη τὴν νύκτα ἔξω, πρὸς συλλογὴν ἐντυπώσεων ὥστε παραπέμπομεν τοὺς ἀναγνώστας μας εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ Χάους πρὸ τῆς Δημιουργίας, ποῦ ἔχει καταπληκτικὴν ὁμοιότητα. Διότι καὶ ἐδῶ «ἡ γῆ ἐστὶν ἄμορφος καὶ ἀκατασκεύαστος καὶ πνεῦμα παγεροῦ ἀνέμου φέρεται ἐπὶ τῶν ὑδάτων τὰ ὅποια σκεπάζουν τοὺς δρόμους καὶ σκότος καλύπτει τὴν γῆν». Καὶ εἶνε παραμοναὶ δημοτικῶν ἐκλογῶν καὶ γίνεται λόγος περὶ ... ἠλεκτροφωτισμοῦ τῆς λασποπόλεως! Μάτια μου! ὅλα τᾶχει Μαργιωρῆ, μόν' ὁ φερετζές τῆς λείπει.

## ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΝΕΑ

### ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

#### Ἡ ὑπεραφρικανικὸς σιδηρόδρομος

Ἀπὸ πολλῶν ἤδη εἰδῶν ἐξακολοθεῖ ἡ κατασκευὴ τοῦ ὑπεραφρικανικοῦ σιδηροδρόμου, ὅστις πρόκειται νά ἐνώσῃ τὸ ἀκρωτήριον τῆς Εὐδέλιδος Ἄκρας μετὰ τῷ Καῖρου.

Ὁ σιδηρόδρομος οὗτος θὰ διασχίξῃ τὴν Μαύρην Ἠπειρον ἀπὸ τοῦ νοτιωτάτου αὐτῆς ἄκρου μέχρι τῆς Μεσογείου, θ' ἀποτελέσῃ ἐν τῶν σπουδαιότατων μηχανικῶν ἔργων τῆς ἀνθρωπότητος οὐχὶ ἴσον λόγῳ τῆς ἐκτάσεώς του, ὅσον λόγῳ τῶν ἐδαφικῶν, δυσχερεῶν τὰς ὁποίας παρέκαμψεν ἡ μηχανικὴ.

Ἡ γραμμὴ ἀρχίσασα ἀπὸ τοῦ Καϊλιάου ἐφθάσεν ἤδη μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ζαμβέζη καὶ πλησιάζει ἤδη πρὸς τὴν λίμνην τῆς Βικτωρίας.

Ὁ τελικὸς αὐτῆς σταθμὸς θὰ εὐρίσκηται πρὸς τὸ Μπρόκιν-Χίλλ. Ἦδη καταρτίζεται σχέδιον ἐπεκτάσεώς του εἰς διπλὴν γραμμὴν, μία τῶν ὁποίων θὰ φθάσῃ μέχρι τῆς νοτίας ἐσχαιῆς τῆς λίμνης Ταγκανίκας.

Πρὸς Βορρᾶν ἡ γραμμὴ ἐπεραιώθη ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας μέχρι τοῦ Τελλάλ. Ὅταν αἱ δύο αὐταὶ γραμμαὶ, ὧν ἡ μία βαίνει ἐκ Βορρᾶ πρὸς Νότιον ἢ δὲ ἄλλη ἐκ Νότιου πρὸς Βορρᾶν περαιωθῶσι, τότε θὰ ἔχη συντελεσθῆ πλέον τὸ μέγα ἔργον.

Πρὸς μεγίστην θλίψιν τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως, τὸ σχέδιον τοῦ πρώτου συλλαβόντος Σέσιλ. Ροδς, ὅπως ὁ σιδηρόδρομος αὐτὸς διασχίξῃ Ἀγγλικὰς κτήσεις, δὲν εἶνε δυνατόν νά πραγματοποιηθῆ. Μία τῶν ὀχθῶν τῆς Ταγκανίκας ἀνήκει εἰς τὸ Βελγικὸν Κογκδ, ἢ δὲ ἄλλη περιλοῦει ἀκτίως

ἀνηκούσας εἰς τὴν Γερμανίαν. Ἐντὸς τῆς λίμνης ταύτης θὰ κυκλοφοροῦσιν ἀιμόβλοια, τὰ ὅποια θὰ συνδέωσι τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν.

#### Ἡ λιθίνη ἐποχὴ

Θὰ φανῆ βεβαίως παράδοξον οὐ εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος τείνει εἰς τὴν κατάκτησιν τοῦ ἀέρος διὰ τῶν πηδαλιουχομένων καὶ τῶν ἀεροπλάνων, ὑφίσταται ἀκόμη ἐπὶ τῆς γῆς φιλὴ ἀνθρωπίνη, τῆς ὁποίας ἡ ἀνάπτυξις καὶ ὁ πολιτισμὸς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὸν πολιτισμὸν τῶν ἀνθρώπων τῆς λιθίνης ἐποχῆς.

Καὶ ὅμως τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀναμφισβήτητον. Εἰς τὴν Βολιβίαν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς, ἐπὶ τῶν κλιτύων δασοφύτων γηλόφων ζῆ ἡ φυλὴ αὐτῆ τῶν ἀγρίων, εἰς ὀλίγην σχετικῶς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ ἐνῶ εἰς τὴν πρωτεύουσάν τῆς Βολιβίας διασχίζουσι τὰς ὁδοὺς αὐτοκίνητα καὶ εἰς τὰ πέριξ εὐρίσκονται ἐργοστάσια πετροκιομένα διὰ τῶν πολυπλοκοτέρων καὶ ἐντελεστεύων μηχανημάτων, οἱ ἄγριοι αὐτοὶ μεταχειρίζονται ὅπλα καὶ ἐργαλεῖα οὐχὶ κἄν ἐκ λίθου, ἀλλ' ἐκ ξύλου!

Ἡ χώρα, τὴν ὁποίαν κατοικοῦσιν εἶνε παντελῶς ἐστερημένη λίθων σκληρῶν. Διὰ τοῦτο οἱ ἄγριοι οὗτοι κατασκευάζουσι τὰ ὅπλα τῶν ἐξ εἶδους τινὸς ξύλου σκληροτάτου, τὸ ὁποῖον εὐρίσκουσιν εἰς τὰ παρθένα τῶν δάση.

Ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζουσιν ἀκόντια, μαχαίρας, πελέκει, ἀξίντας καὶ ἄλλα ἀντικείμενα πρώτης χρήσεως, ἐνῶ εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων μόλις χιλιομέτρων ὁ πολιτισμὸς εὐρίσκηται ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ἀναπτύξει.

Οἱ ἄγριοι αὐτοὶ εὐρίσκονται ἐγκατεστημένοι κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ Πιλκομάγιο Νέλ Τσάκος καὶ διοικοῦνται κατὰ τὸν τρόπον προσομοιάζοντα κἄπως πρὸς τὴν πολιτείαν τῶν Ἐσκιμῶν. Καλοῦνται Συριόνοι καὶ χαρακτηρίζει αὐτοὺς ἀκατανίκητος ἀλέχθεια κατὰ τῶν λευκῶν, ἐναντίων τῶν ὁποίων, ὅμως, οὐδέποτε ἐπιίθηνται, ἴσως ἐλλείψει ἐπαρκοῦς ὀπλισμοῦ. Ἄγνοοσι τὰ στοιχειωδέστατα τῶν πραγμάτων. Ἡ κατοικία ἀποτελεῖ δι' αὐτοὺς πολυτέλειαν καὶ διὰ τοῦτο ἄρκοῦνται ζῶντες ὑπὸ τὰ δένδρα, εἰς κουφάματα ριζῶν ἢ εἰς σπήλαια.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς Βολιβίας πολλάκις ἀπεπειράθη νά ἐκπολιτίσῃ αὐτοὺς, ἀλλ' εἰς μάτην. Καὶ τοὺς ἐγκατέλειπεν εἰς τὴν τύχην των, ἀποτελοῦντας σκοτεινὸν σημεῖον ἀμαθείας καὶ ἀγριότητος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πέριξ πολιτισμοῦ.

#### ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Διαβάτης. — Ἄκουσε κύριε, ὁ σκύλος σας μ' ἐδάγκασε στὸ γόνατο.

Ὁ κύριος τοῦ σκύλου. — Τὸ κακόμοιρο, ὡς ἐκεῖ ἔφθανε. Δὲν ἦτο βέβαια δυνατόν ἕνα τόσο δά σκυλάκι νά σας δαγκάσῃ στὸν λαϊμό!

ΛΛΛ

Ἐκεῖνος. — Ἐ, λοιπὸν ἀφοῦ θέλεις, μάθε το, ὅτι σὲ ἐπῆρα διὰ τὰ χρήματά σου καὶ διὰ τίποτε ἄλλο.

Ἐκεῖνη. — Θὰ ἤθελα νά ἤξευρα, ἐγὼ γιατί σ' ἐπῆρα;



RENE DELAPORT

## Η ΕΝ ΚΥΠΡΩ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐξεδόθη φυλλάδιον Γαλλιστὶ ὑπὸ τοῦ ἐπί τινα ἔτη διδάξαντος τὴν Γαλλικὴν ἐν τῷ Παγκυπρίῳ Γυμνασίῳ καὶ ἀνωτέρῳ τῆς Λευκωσίας Παρθεναγωγείῳ. Ἐπὶ τῶν ἐν τῷ φυλλάδιῳ τούτῳ γνωμῶν τοῦ εὐγενοῦς Γαλάτου περὶ ἐκπαιδεύσεως ἐν Κύπρῳ, ἐπιχειροῦμεν νὰ κάμωμεν παρατηρήσεις τινάς, οὐχὶ ὑπὸ ἐπιστημονικὴν ἔποψιν, διότι ὁ γράφων δὲν πιστεύομεν νὰ ἀξιοὶ τοιαύτης μορφώσεως ἀλλ' ὑπὸ ἔποψιν ἀντιλήψεως ξένου διαμείναντος ἔτη τινὰ μεταξὺ λαοῦ ξένου πρὸς αὐτὸν κατὰ τε τὴν καταγωγὴν, τὰ ἐθνικὰ καὶ θρησκευτικὰ αἰσθήματα, τὰ φρονήματα, τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ μόρφωσιν. Θὰ ἦτο λίαν τιμητικὸν διὰ τὸν εὐγενῆ Γαλάτην ἂν ἐκρίνοντο τὰ γραφόμενά του ὑπὸ ἔποψιν ἐπιστημονικῆς ἀξίας. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ προκειμένου φυλλαδίου μετέρχεται ἀπλῶς τὸν διδάσκαλον τῆς μητρικῆς αὐτοῦ γλώσσης. Δὲν στερεῖται γνώσεων· δὲν ἔτυχεν ὅμως πλήρους καὶ τελείας πνευματικῆς μορφώσεως, ὥστε νὰ ἐπιτρέπηται αὐτῷ νὰ ἐκφέρῃ γνώμας περὶ λαῶν ξένων πρὸς αὐτὸν, γενόμενος οὕτω ὄργανον ἐσφαλμένων πληροφοριῶν ἐκ δισδόσεως εἴτε δι' ἀπλῆς ἀντιγραφῆς ὁμοίων του, ἀμέσως ἀνευθύνων ἀπέναντι τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης.

Μετὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα ἐρχόμεθα εἰς τὸν κύριον ἡμῶν σκοπόν.

Ὁ εὐγενῆς Γαλάτης ἄρχεται τοῦ ἔργου του, λέγων λίαν συντόμως, ἐν ἑ μόνον γραμμαῖς, περὶ τῆς Ἀγγλικῆς κατοχῆς καὶ τῆς συμβάσεως τῆς Ἀγγλίας μετὰ τῆς Τουρκίας.

Μετὰ τοῦτο, ἀποτόμως ὀμιλεῖ περὶ ἐκπαιδεύσεως λέγων ὅτι αὕτη μέχρι τοῦ 1905 ἦτο ἐλευτέρα, ἄνευ οὐδενὸς κανονισμοῦ. Ὁ Κυπριακὸς λαὸς, λέγει, εἶνε λίαν ποικίλος, ὥστε νὰ κατορθωθῇ ἰσότης τις ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. Τί ἐννοεῖ ὁ συγγραφεὺς τῶν πρωτοτύπων τούτων ἰδεῶν, εἶνε εἰς ἡμᾶς τοῦλάχιστον ἀκατάληπτον. Ἄραγε ἐννοεῖ ὅτι οἱ Ἕλληνας, οἱ Τούρκοι, οἱ Καθολικοὶ καὶ οἱ Ἀρμένιοι, οὓς ἀναφέρει, ἔπρεπε νὰ ἔχωσι ὁμοίῳμορον πρόγραμμα ὕλης καὶ ὁμοιον τρόπον διδασκαλίας; Ἄν τοιοῦτόν τι πράγματι ἐννοῆ ὁ συγγραφεὺς, βεβαίως οὐδέποτε ἔλα κατορθωθῆ, ἐνόσω ἕκαστος τῶν λαῶν τούτων ἔχει συναίσθησιν τῆς καταγωγῆς του καὶ τῆς ἐθνικότητός του. Τοῦλάχιστον παρὰ τοῦ κυρίου ἐν τῇ νήσῳ στοιχείου δὲν πρέπει νὰ περιμένῃ τοιοῦτόν τι ὁ κοσμοπολίτης Γαλάτης. Παρῆλθον, λέγει 30 ἔτη ἀπὸ τῆς ἐλευθερίας τῶν Κυπρίων ἐκ τοῦ Τουρκοῦ ζυγοῦ, ὅστις δὲν ἐγκαταλείπει ὀπισθεν αὐτοῦ, παρὰ τὴν ἡλιθιότητα (hébétément) καὶ τὴν ἀμάθειαν. Ὁ συγγραφεὺς ἐνταῦθα ποιεῖ σύγχυ-

σιν μεταξὺ ἀμαθείας καὶ ἡλιθιότητος. Δύναται λαὸς τις νὰ εἶνε ἀμαθής, ἕνεκα διαφορῶν λόγων, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡλίθιος· ὁ Κυπριακὸς λαὸς ἦτο πράγματι βυθισμένος εἰς τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας, ἕνεκα τῆς πολυχρονίου δουλείας, οὐ μόνον τῶν Τούρκων, ἀλλὰ καὶ τῶν ὁμοειδῶν τοῦ συγγραφέως τῆς φυλλάδος, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡλίθιος· ὁ Κυπριακὸς λαὸς διεφύλαξε διὰ μέσου μακρᾶς δουλείας αἰῶνων ἀκμαῖα τὰ αἰσθήματα τῆς ἐθνότητος καὶ θρησκείας του, διεφύλαξε τὴν γλώσσαν του διὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἐκλάμπρων θρησκευτικῶν τελετῶν του, διεφύλαξεν ἄσβεστον τὴν δίψαν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἐνώσεως αὐτοῦ μετὰ τῆς Μεγάλης καὶ ἐνδόξου Πατρίδος του. Λαὸς διαφυλάττων εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του τοιαῦτα αἰσθήματα δὲν μαρτυρεῖ ἡλιθιότητα καὶ κατ' ἀκολουθίαν δύναται ὁ γράφων νὰ στραφῆ πρὸς ἑαυτὸν, ἵσως δυνηθῆ νὰ εὕρῃ, ἐν ζητεῖ.

Οἱ Κύπριοι, λέγει, ἐκληρονόμησαν τὴν ἀνατολικὴν νωχέλειαν (nonchalance) καὶ ἀπαράμιλλον μοιροδοξίαν αἰτινες ἐμποδίζουσιν αὐτοὺς εἰς σπουδὰς σοβαρὰς καὶ βαθείας. Πόθεν ἐξήγαγε τοῦτο ὁ εὐγενῆς Γαλάτης, δὲν γνωρίζομεν. Βεβαίως δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι δὲν ὑπάρχουσι καὶ ἐν Κύπρῳ τόσον πολλοὶ ἀληθεῖς ἐπιστήμονες, ὅσοι ἐν τῇ πατρίδι τοῦ εὐγενοῦς Γαλάτου· ἀλλ' ὡς τὸν γράφοντα, καὶ πολὺ ἀνώτεροι αὐτοῦ, ὑπάρχουσιν ἀριστοὶ, ἀναλόγως τῶν μέσων, ἅτινα πρὸς τοῦτο διαθέτουσιν.

Ὁ Ἕλληρικὸς λαὸς μετὰ τοῦ Κυπριακοῦ, ὅστις οὐδέποτε ἔπαυσε νὰ θεωρῆ ἑαυτὸν γησιώτατον Ἕλληνα καὶ οὗτος οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ χωρίσῃ τὴν τύχην αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὅλου Ἑλληνισμοῦ, ἠδυνήθη διὰ τῆς ὁρθῆς διδασκαλίας καὶ τῆς θρησκείας νὰ μείνῃ ἀπηλλαγμένος τῆς μοιροδοξίας, ἥτις ἐπιδραῖ πράγματι ὀλεθρίως ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν λαῶν. Ἡ θρησκεία ἠδυνήθη νὰ καταπολεμηθῇ τοιαύτην ἀντορροδοξὸν ἰδέαν καὶ σπανίως δύναται τις νὰ ἀπαντήσῃ Ἕλληνα μοιροδοξὸν ἢ εἰς τὸ πεπρωμένον πιστεύοντα. Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ ἐντίμου Γαλάτου ὄζει ἀντιγραφῆς φυλλάδος ἄλλου τινός, ἢ ἐπιπολαίως τὰ ἦθη τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ σπουδάσαντος, ἢ λίαν ἐσφαλμένως ἀντιληφθέντος τὰ καθ' ἡμᾶς.

Ἀπὸ δεκαπενταετίας, λέγει ὁ ἀξιοτίμος συγγραφεὺς τῆς προκειμένης φυλλάδος, ἰδρύθησαν σχολεῖα μέσης ἐκπαιδεύσεως χωρὶς νὰ ληφθῇ πρόνοια περὶ κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως. Κατὰ τὴν γνώμην δὲ αὐτοῦ ὄφειλε πρῶτον νὰ ὑπάρξῃ δημοτικὴ ἐκπαιδευσις πλήρης καὶ εἶτα νὰ γείνη σκέψις καὶ περὶ μέσης ἐκπαιδεύσεως. Αἰτία τούτου εἶνε κατ' αὐτὸν, ὅτι οἱ ἀρμόδιοι δὲν ἐνόησαν τὴν ἀναγκαιότητα τούτου. Τοῦτο ὑπὸ μίαν μόνον ἔποψιν εἶνε ἀληθές· ὑπὸ τὴν γενικὴν ὅμως ἔψιν τοῦ ζητήματος σφάλλεται ὁ εὐγενῆς Γαλάτης καὶ αἰτία τούτου εἶνε ἡ ἄγνοια τῆς εὐρείας τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ βλέψεως.

Χ. Μαραθεύτης.







ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΥΡΟΒΟΛΑΡΧΙΑ (1)



Χαρισμένο στον κ. Ν. ΚΑΤΑΛΑΝΟΝ

Γιὰ τὴ δόλχη μας μητέρο, δώσατε τὴν συνδρομὴ σας,  
γιὰ νὰ γίνῃ ποιοὶ μεγάλη, γιὰ νὰ γίνῃ ποιοὶ τρανή.  
"Ὅ,τι δώσατε καθένας, κάνετε τιμὴ δική σας.  
Εἶνε κοῖμα ἢ Ἑλλάς μας ῥῆναι πάντα ταπεινή.

Σιρέψατε γύρω τὸ μυῖτι γιὰ νὰ δῆτε τὸν ἐχθρό μας  
πῶς ἀρπάζει τὸς δικές μας ἐκκλησίες καὶ σχολεῖα,  
τὴν θρησκεία μας προσβάλλει, μᾶς ὀβριζεῖ τὸν Χριστὸ μας  
χωρὶς νᾶχουμε τὸ θάρρος νὰ τοῦ βγάλουμε λαλιὰ

**Γιὰ τὴν πυροβολαρχία** ὁ καθένας μας ἄς δώσῃ  
ἀπὸ τὸ δαιμόνιό του κ' ἀπ' οὐτὴ του τὴν τροφή.  
"Ἄς φροντίσωμε μὲ ζῆλο ἢ Ἑλλάς νὰ μεγαλώσῃ,  
καὶ μὲ δύναμι περισσὶα σὸν ἐχθρό της νὰ σιραφῇ.

Μὴ λυπᾶσθε! "Ὅ,τι καθένας γιὰ τὸ ἔθνος του προσφέρει,  
γιὰ τῆς Μάννας του τὰ δίνει τὸ δλόγλουκα φ' ἡλιὰ,  
ποῦ μὴ μέρρα θὰ τρανέψη καὶ τὴ λευτεριά θὰ φέρῃ  
κ' ὅλους μας θὰ μᾶς θεομιάνῃ σιὴ γλυκεμὶ της ἀγκαλιὰ.

"Ἄγρα (Ἀμμοχώστου)

Στυλ. Ι. Θεοχαρίδης

(1) Ἀπηγγέληθ' ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὴν ἐν Κιλιουρίδα πατριωτικὴν ἐπεορίδα τοῦ «Διδασκαλικοῦ Ὁμίλου».

**ΑΝΕΚΔΟΤΑ**

Ἡ σιηνὴ μέσα εἰς ἓνα μπᾶρ τοῦ Λονδίνου εἰς τὰ πα-  
ρόχθια τοῦ Ταμῆσεως. Γηραιὸς ναύτης καπνίζει μακαρίως  
τὴν πίππαν του, παρακολουθῶν τὴν κίνησιν τῶν ἀτμοπλοί-  
ων, ὅτε τὸν πλησιάζει πολυπράγμων κύριος καὶ ἀνοίγει μετ'  
αὐτοῦ ὁμιλίαν.

- Ταξιδεύεις πολλά ἔτη, γέρω;
- Σαράντα, παιδί μου
- Καὶ θὰ ἐξακολουθήσῃς τὰ ταξείδια;
- Ἄμα εὔρω δουλειὰ σὲ κανένα ἀτμόπλοιο ...
- Καὶ δὲν φοβᾶσαι μήπως πεθάνεις μέσα ἴστὰ κύματα,  
μήπως ναυαγήσῃς; μήπως πνιγῆς;
- Ὅχι.
- Αὐτὸ εἶνε ἀνόητον. Τί δουλειὰ ἔκαμε δ πατέρας σου;
- Ναύτης.
- Καὶ πῶς ἀπέθανε;
- Ἐπνίγη στὴν θάλασσαν.
- Ὁ πάππος σου;
- Ἐπίσης.
- Βλέπεις λοιπόν; Ὑστερα ἀπὸ τὰ παραδείγματα αὐ-  
τὰ, δὲν εἶνε ἀνοησία σου νὰ ταξιδεύῃς εἰς τὴν θάλασσαν;
- Ὁ γέρον ναύτης ἐκτάπει τὸν θυμὸν του καὶ ἤρριψε νὰ  
ἐρωτᾷ αὐτὸς τὸν πολυπράγμονα κύριον.
- Ὁ ἰδικός σου δ πατέρας ποῦ ἀπέθανε;
- Στὸ κρεββάτι του.
- Καὶ δ πάππος σου;
- Καὶ αὐτό; στὸ κρεββάτι του.
- Πολὺ καλὰ. Ὑστερα ἀπὸ τὰ παραδείγματα αὐτὰ δὲν  
εἶνε ἀνοησία σου νὰ πλαγιαζῆς στὸ κρεββάτι σου;
- Ὁ πολυπράγμων κύριος ἐφωγεν ἐν σπουδῇ.



Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΔΙΑ ΤΟΝ ΛΑΟΝ

**ΤΟ ΑΙΜΑ ΚΑΙ ΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑΙ**

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὑπεθέσαμεν ὅτι μικρόβια εἰσῆλθον διὰ λύσεως τῆς  
συνεχείας τοῦ δέρματος καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς μέρος τι  
τοῦ σώματος λ. χ. εἰς τὴν χεῖρα. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώ-  
σει θὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἐξῆς φαινόμενα εἰς τὸ μέρος  
τοῦτο.

α) Πόνον, ὅστις προέρχεται ἐκ τῆς πιέσεως ἢ ὁποῖα γί-  
νεται εἰς τὰ ἄκρα τῶν νεύρων καὶ ἐκ τῆς τάσεως (τεντώ-  
ματος) τοῦ δέρματος τὴν ὁποῖαν ἐπιφέρει ἡ ἀπαραίτητος

β) Ἐξόγκωσις (πρίζιμον) ἣτις ἔχει αἰτίαν τὴν συρροὴν  
πλείστων φαγοκυττάρων εἰς τὸ σημεῖον τῆς μάχης, καὶ  
ἐκ ταύτης,

γ) Ἐρυθρότης καὶ ὕψωσις τῆς θερμοκρασίας Ἡ ἐρυθρό-  
της προέρχεται καὶ αὐτὴ ἐκ τῆς ἄνω αἰτίας· διότι διὰ  
νὰ προσαχθῶσι περισσότερα φαγοκύτταρα, ἀνάγκη νὰ  
προσέλθῃ καὶ περισσότερο αἷμα καὶ ἐκ τούτου προκα-  
λεῖται περὶ τὸ πάσχον μέρος ὑπεραιμία καὶ ἐρυθρότης.  
Τὰ φαινόμενα ταῦτα τὰ ὁποῖα συνοδεύουν τὰς μάχας  
τῶν μικροβίων καὶ φαγοκυττάρων, εἰμποροῦμεν νὰ παρο-  
μοιάσωμεν μὲ τοὺς κρότους καὶ τοὺς καπνοὺς τῶν ἀνθρω-  
πίνων μαχῶν.

Ἀνωτέρω που, ἐγράψαμεν ὅτι ἡ παθογόνος ἐνέρ-  
γεια τῶν βακτηριδίων ἀνεκαλύφθη πρὶν ἢ ἀνακαλυ-  
φθῆ ὁ τρόπος τῆς διὰ τῶν φαγοκυττάρων ἀμύνης τοῦ  
ὀργανισμοῦ. Ἄφ' ὅτου δὲ καὶ αὕτη εὑρέθη, πλεῖ-  
σται ὅσαι ἀσθeneiai ἀνεκαλύφθη ὅτι προέρχονται ἐκ βα-  
κτηριδίων καὶ συνεπῶς γεννᾶται τὸ ἐρώτημα ἐὰν «εἰς πά-  
σας τούτας τὰς ἀσθeneias τὰ φαγοκύτταρα δρῶσι καθ'  
ὁμοῖον τρόπον πρὸς προφύλαξιν τοῦ ὀργανισμοῦ ὅπως ἐξε-  
θέσαμεν ἀνωτέρω;» Διότι τῶν διαφόρων ἀσθeneiῶν τὰ  
βακτηριδία εἶνε ὅλως διάφορα κατὰ τε τὰς ιδιότητας  
καὶ τὴν βλαπτικὴν ἐνέργειαν. Ἡ μᾶλλον, δυνάμεθα νὰ  
τροποποιήσωμεν ὡς ἐξῆς τὴν ἐρώτησιν ἐπὶ τὸ σαφέστερον:  
Ἡ θεωρία αὕτη τῆς διὰ τῶν φαγοκυττάρων ἀμύνης τοῦ  
ὀργανισμοῦ ἰσχύει διὰ ἀσθeneias τόσον διαφόρους ὅπως ἡ  
φθίσις, ἡ διφθερίτις, ὁ τυφοειδῆς πυρετός, ἐξ ἴσου ὅπως  
καὶ διὰ τὸν τραυματικὸν μολυσμὸν τὸν ὁποῖον ὑπεθέσα-  
μεν ἀνωτέρω;

Ἐν γενικαῖς γραμμαῖς δύναται τις νὰ ἀπαντήσῃ, Μά-  
λιστα· τὰ φαγοκύτταρα ἐπιτελοῦσιν εἰς πάσας τὰς τοιαύ-  
τας ἀσθeneias τὸ καθήκον των τῆς ἀμύνης τοῦ ὀργανι-  
σμοῦ, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον. Ἐὰν δὲ τὰ συμπτώματα  
τῶν ἀσθeneiῶν τούτων εἶνε τόσον διάφορα, τοῦτο προέρχε-  
ται ἐκ τῆς διαφοροῦ ἐπιβλαβοῦς ἐνεργείας τῶν βακτηρίων



ώς και εκ του ὅτι ταῦτα προσβάλλουσι διάφορα τοῦ σώματος ὄργανα, ἄτινα ἐπιτελοῦσι διαφόρου λειτουργίας.

Εἶνε λοιπὸν φανερὸν ἐκ τῶν ἀνωτέρω, πόσον μεγάλη εἶνε ἡ σπουδαιότης τῶν λευκῶν αἰμοσφαιρίων διὰ τὴν υἰεῖαν μας. Συγχρόνως ὅμως ἡ γνῶσις τῶν ιδιοτήτων τῶν λευκῶν αἰμοσφαιρίων εἶνε καὶ κατὰ τοῦτο χρησιμωτάτη ὅτι δύναται νὰ ἀπαλλάξῃ πολλῶν ἀνοήτων ἐνοχλήσεων καὶ φόβων ἐκείνους οἱ ὅποιοι, ἐπειδὴ ἤκουσαν ὅτι αἱ ἀσθένειαι προέρχονται ἀπὸ μικροβία, καταλαμβάνονται ὑπὸ τοιαύτης μικροβιοφοβίας καὶ τοσαύτης μανίας λεπτεπιλέπτων προφυλάξεων ὥστε καθίστανται αὐτὸ τοῦτο δυστυεῖς ἄνθρωποι, στεροῦντες ἑαυτοὺς πάσης ἀπολαύσεως, πάσης τέρψεως, πάσης χαρᾶς, διὰ τὸν φόβον τῶν μικροβίων!

Γνωρίζομεν ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι δὲν κάμνουν χειραφίαις, δὲν πίνουν καφέ εἰς τὸ καφενεῖον, δὲν τρώγουν ἕνα γλύκισμα εἰς τὸ ζαχαροπλαστεῖον, δὲν προσκυνοῦν τὰς εἰκόνας, δὲν μεταλαμβάνουν καὶ δὲν φιλοῦν τοὺς φιλιτάτους των, διὰ τὸν κίνδυνον τῶν μικροβίων. Καὶ ὅμως πάντες οὗτοι, παρὰ τὰς προφυλάξεις των, καταβροχθίζουσι καθ' ἑκάστην καὶ εἰσπνέουσιν ἑκατομμύρια μικροβίων, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐπιβλαβῶν, καὶ ἂν ὁ ὄργανισμός δὲν εἶχεν ὁ ἴδιος τὰ θαυμάσια μέσα τῆς ὑπερασπίσεώς του, τὰ ὁποῖα ἐξεθέσαμεν ἀνωτέρω, τὰ γελοῖα προφυλακτικὰ μας μέτρα θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ μᾶς σώσουν ἀπὸ τὰς καταστρεπτικὰς εἰσβολὰς τῶν δαιμόνων τούτων τὰ ὁποῖα καλοῦνται μικροβία.

Φαντασθῆτε τοὺς κατοίκους τῆς ἀκαθάρτου καὶ βρωμεοῦς πόλεως μας, ἰδίως τοὺς ὑποχρεωμένους νὰ διαμείνωσιν ἐπὶ δωδεκάωρον καθ' ἑκάστην ἐντὸς τῶν φρικωδῶν δρομίσκων τῆς Ἀγορᾶς μας, φαντασθῆτε αὐτοὺς στερουμένους τῶν λευκῶν αἰμοσφαιρίων των διὰ τινὰ αἰτίαν. Ἐντὸς ὀλίγων ὥρων, πάντες ἀνεξαιρέτως θὰ ἀπέθνησκον, χωρὶς νὰ δυνηθῆ οὐδὲν φάρμακον καὶ οὐδεὶς ἰατρός νὰ τοὺς σώσῃ. Ἄλλ' ὡς εἶπομεν, ὁ ὄργανισμός ἔχει τοὺς ἀμύντοράς του οἵτινες δὲν ἐπιτρέπουσι τὴν εἰσβολὴν τῶν ἐχθρῶν.

Πῶς λοιπὸν συμβαίνει ὥστε νὰ ἀσθενῶμεν ἀπὸ ὁ ὄργανισμός μας ἔχει τοιοῦτον θαυμάσιον σύστημα ὑπερασπίσεως, καὶ πῶς συμβαίνει νὰ μεταδίδωνται αἱ κολλητικαὶ ἢ μεταδοτικαὶ ἀσθένειαι ἀπὸ τῶν ἀσθενῶν εἰς τοὺς υἰεῖς ὄργανισμοὺς διὰ τῶν μικροβίων;

Ἡ ἀπάντησις εἶνε εὐκόλος. Ὅπως ὑπάρχουν κράτη καὶ πολιτεῖαι τῶν ὁποίων ἡ κακὴ διαίκτησις ἀφίνει τὸν στρατὸν των νὰ ἀδυνατήσῃ καὶ νὰ παραλύσῃ διὰ διαφόρους αἰτίας ἔτσι ὑπάρχουν καὶ ὄργανισμοὶ εἰς τοὺς ὁποίους εἰ ὑπερασπισταὶ στρατιῶται δηλ. τὰ λευκὰ αἰμοσφαίρια, διὰ διαφόρους αἰτίας, χάνουν τὴν περισσοτέραν δύναμίν των ἢ ὀλιγοστεύουν τόσον, ὥστε δὲν δύνανται πλέον νὰ πολεμήσουν νικηφόρως τὸν ἐχθρὸν, ὁ ὁποῖος εὐκόλα νικᾷ τοὺς τοιοῦτους ὄργανισμούς.

Αἱ αἰτίαι αὗται εἶνε διαφόρων εἰδῶν. Κακὴ ἢ ἑλλειπὴ τροφή, κρυολογήματα, ἀγρυπνίαι, καταχρήσεις, κοπιώδης ὑπερμέτρως ἐργασία, οἰκισις ἐν ὑγροῖς καὶ κκκως ἀερίζομενοι τόποι, συνοίκισις πολλῶν ἀτόμων ἐν στενῷ χώρῳ

καὶ ἀκαθαρσία, πάντα ταῦτα ἐξασθενοῦσι τὸν ὄργανισμὸν καὶ τοὺς ὑπερασπιστάς του καὶ τὸν καθιστῶσι «πρόσφορον ἔδχος» πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν βακτηριδίων τῶν διαφόρων νοσημάτων. Προδιαθέτουσι, μὲ ἄλλας λέξεις, τὸ σῶμα πρὸς τὴν ἀσθένειαν. Ἐνῶ ὁ ὄργανισμός ὁ μὴ ἐξησθενημένος διὰ τινος τῶν αἰτιῶν τούτων, εἴτε δὲν προσβάλλεται ποσῶς ὑπὸ εἰσβολῶν μικροβίων εἴτε καὶ ἂν προσβληθῆ, ταχέως νικᾷ ἐν τῇ πάλῃ καὶ καταβάλλει διὰ τῶν ὑπερασπιστῶν του τὸν ἐχθρὸν δηλ. τὴν ἀσθένειαν.

Ἐκ πάντων τούτων δυνάμεθα νὰ ἐξαγάγωμεν τὸ ἐξῆς ἀλάθητον συμπέρασμα, ἀξίωμα κατὰ τοὺς υἰγιεινολόγους: «Ἡ καλλιτέρα προφύλαξις ἀπὸ τῶν νόσων δὲν εἶνε τὸ νὰ προσπαθῶμεν νὰ ἐμποδίζωμεν βλαβερὰ μικροβία νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν ὄργανισμὸν μας (τὸ ὁποῖον ἐν τῇ πράξει εἶνε ἀδύνατον) ἀλλὰ νὰ ἐνισχύωμεν τὸν ὄργανισμὸν μας οὕτως, ὥστε τὰ εἰσερχόμενα νὰ ἐξολοθρευῶνται διὰ τῶν φαγοκυττάρων.»

Δὲν ἔπεται ἐκ τοῦ ἀξιώματος τούτου ὅτι δὲν πρέπει νὰ προφυλάττεται τις ἀπὸ τῶν κολλητικῶν ἀσθενειῶν ἢ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀπομονῶνται οἱ πάσχοντες. Διότι δύναται τις νὰ ἔχῃ ἐξησθενημένον τὸν ὄργανισμὸν του κατὰ τινὰ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμηθέντων τρόπων, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ, καὶ ἐντεῦθεν νὰ ἀλωθῆ ὑπὸ τοῦ κολλητικοῦ νοσήματος. Ἄλλ' ὀφείλει πᾶς τις νὰ ἀποφεύγῃ τὴν ἐξασθένησιν τῆς ἀμύνης τοῦ ὄργανισμοῦ του διὰ τῶν ἄνω ἐκτεθέντων τρόπων ἐξασθενήσεως: καὶ ὅταν τοῦτο πράττῃ, δύναται νὰ εἶνε βέβαιος ὅτι πολὺ δυσκόλως δύναται νὰ καταληφθῆ ὑπὸ νοσήματος κολλητικοῦ.

Εἰς τὸ ἐπόμενον—Τὸ τρίτον στοιχεῖον τοῦ αἵματος, ὁ ὁρρὸ, καὶ αἱ ιδιότητές του.

## ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

### ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ ΚΑΡΠΟΦΟΡΩΝ ΔΕΝΔΡΩΝ

Ὁ πολλαπλασιασμός διὰ σπορᾶς ἢ ἀναπαγωγῆ εἶναι ὁ φυτικὸς τρόπος τῆς διαδόσεως τῶν φυτῶν. Ἐκ τούτου καὶ καλεῖται φυτικὸς πολλαπλασιασμός.

Ἐνταῦθα θεωροῦμεν περιττὸν νὰ ἐνασχοληθῶμεν ὀργανογραφικῶς καὶ φυσιολογικῶς περὶ σπερμάτων, περιοριζόμενοι νὰ ὑπενηυμίσωμεν, ὅτι τὰ σπέρματα εἶναι προτόντα φυτικά, προεληθόντα ἐκ γάμου τῶν καὶ παρὰ τοῖς φυτοῖς ὑπαρχόντων ἐν τοῖς ἀνθεσι δύο γενῶν ἄρρενος καὶ θήλεος, ἐπιδεκτικὰ δὲ ὑπὸ εἰνολικᾶς συνθήκας νὰ ἀναπτυχθῶσιν εἰς νέα φυτικά ἄτομα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὁμοίᾳ πρὸς τὰ ἐξ ὧν προήλθον μητρικὰ τοιαῦτα.

Κατὰ τὸν τεχνικὸν πολλαπλασιασμόν, ὅστις καὶ ἀγενῆς καλεῖται πρὸς διαστολήν ἀπὸ τοῦ προηγουμένου καλουμένου καὶ ἐγγε-



νοῦς (ἐκ γενῶν), ὑπονοεῖται πάντοτε ἡ ἐπέμβασις τοῦ ἀνθρώπου. Συνίσταται εἰς τὸν σχηματισμὸν αὐτοτελοῦς ἀτόμου καὶ ὁμοίου πρὸς τὸ μητρικόν, διὰ τῆς αὐξήσεως φυτικῆς μορίου, ἀποσπασθέντος πρὸ ἢ μετὰ τὴν γέννησιν ταύτην καὶ τοποθετουμένου ὑπὸ βιολογικῆς καταλλήλους. Εἰς τὸν τεχνητὸν πολλαπλασιασμὸν ἀνήκει τὸ μὶ σ χ ε υ μ α (παλλούκια), ἡ κ α τ α β ο λ ἄ ς καὶ ὁ ἔ μ β ο λ ι α σ μ ὁ ς.

Κατὰ τὸν τεχνητὸν πολλαπλασιασμὸν, πλὴν περιπτώσεών τινων, ἅς θὰ ἀναφέρωμεν προκειμένου περὶ ἐμβολιασμοῦ, κατορθοῦμεν νὰ διατηρῶμεν ἀναλλοιώτους τὰς ποικιλίας μεθ' ἀπάντων τῶν διακριτικῶν αὐτῶν χαρακτήρων. Ὡς θὰ ἴδωμεν τὸ αὐτὸ δὲν συμβαίνει προκειμένου περὶ σπορᾶς.

### ΣΠΟΡΑ

**Σκοπὸς τῆς σπορᾶς. Πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα.**—Εἰς τὰ ἐκ σπορᾶς προερχόμενα δένδρα μόνον οἱ χαρακτήρες τοῦ εἴδους διατηροῦνται· εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις οἱ χαρακτήρες τῆς ποικιλίας δὲν παραμένουσιν.

Εἶναι ἐξαιρετικῶς σπάνιον οἱ σπόροι τῶν καρποφόρων δένδρων μὲ γίγαρτα (ἀμπελος, μηλέα, κ. λ.) νὰ δώσωσιν ἄτομα ὅμοια πρὸς τὰ ἐξ ὧν προέρχονται· τὰ ἄτομα ταῦτα φέρουσι καρπὸς ὄγκου, σχήματος καὶ ποιότητος λίαν διαφόρων, ἀλλὰ τὸ συνηθέστερον μικροῦς, ὀξείνους ἢ πικροῦς, ὀλίγον σακχαρώδεις καὶ πλησιάζουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εἰς τὸν ἄγριον τύπον. Ἐκ φυτῶν προερχομένων ἐκ σπόρων μηλέας σπανίως ἢ τοῖς χιλίοις νὰ δίδῃ καρπὸς καλοῦς ἢ ἀνεκτοῦς· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ περὶ ἀπιδέας. Ὅστε πολλαπλασιάζουσι τὰ εἶδη ταῦτα μόνον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐπιτύχωσι νέας ποικιλίας ἢ ὑποκείμενα πρὸς ἐμβολιασμὸν.

Εἰς τὰ πυρηνοφόρα δένδρα (ροδακινέα, κερασέα κ. λ.) μερικαὶ ποικιλίαι ἀναπαράγονται ἀρκούντως ὅμοιαι διὰ τῆς σπορᾶς, ἀλλ' ὁ τρόπος οὗτος τοῦ πολλαπλασιασμοῦ οἶδει προσέτι ἀποτελέσματα πολὺ ἀβέβαια. Ἐν τούτοις, συνήθως τὰς ροδακινέας πολλαπλασιάζουσι διὰ σπορᾶς. Ἐπίσης συμβαίνει πολλάκις πολλὰ τῶν νέων φυτῶν νὰ μὴ ἀνήκωσιν εἰς οὐδεμίαν τῶν γνωστῶν ποικιλιῶν.

Ἡ μετάδοσις ἄρα τῶν χαρακτήρων τῶν ποικιλιῶν διὰ τῆς σπορᾶς δὲν εἶναι βεβία ἐν γένει διὰ πάντα τὰ καρποφόρα δένδρα.

Ἡ αἰτία τῆς χρήσεως τοῦ ἐμβολιασμοῦ διὰ πάντα γενικῶς, καὶ τῆς καταβολᾶς καὶ μοσχεύματος διὰ τινὰ (οἷτινες εἶνε οἱ ἐν χρήσει σήμερον τρόποι τοῦ πολλαπλασιασμοῦ) δέον νὰ ἀναζητηθῇ οὐχὶ μόνον εἰς

τὴν εὐκολίαν, ἣν παρουσιάζουσι, τῆς διατηρήσεως τῶν ποικιλιῶν, ἀλλ' ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν ταχύτητα, δι' ἧς ἐπιτρέπουσι νὰ ἀναπαράγωμεν νέα ἄτομα. Ἐξ ἐναντίου εἰς παρατεταμένους ἀγενῆς πολλαπλασιασμοὺς ἐξασθενεῖ τὰ φυτὰ καὶ προδιαθέτει ταῦτα εἰς πάσας τὰς ἀσθενείας· ὑπο τὴν ἐπίδρασίν του καλαὶ ποικιλίαι ἀποβαίνουσι κακαὶ ἢ ἀπόλλυνται, καὶ ἐντεθῆεν ἡ ἀνάγκη τῆς δημιουργίας νέων τοιούτων. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς σπορᾶς καὶ τῆς ἐπιλογῆς μεταξὺ τῶν βλαπτησάντων ἀτόμων, ἐκείνων, ἅτινα παρουσιάζουσιν ἰδιαιτέρους τινὰς χαρακτήρας, οἷον μορφήν καὶ μέγεθος φύλλων, μέγεθος τοῦ μίσχου, χρῶμα φλοιοῦ κ. λ. ἐξ ὧν συνάγομεν ὅτι πρόκειται περὶ νέας ποικιλίας.

Τῶν ἀτόμων τούτων δὲν περιμένομεν τὴν καρποφορίαν, ὅπως βεβαιωθῶμεν, ἀλλ' ἀφ' οὗ γίνωσι τριετῆ, φροντίζομεν νὰ μεταδώσωμεν δι' ἐμβολιασμοῦ τοὺς χαρακτήρας εἰς ἀνεπτυγμένα δένδρα, ἅτινα καρποφοροῦντα τὸ ἐπόμενον ἔτος, πείθουσιν ἡμᾶς ἢ οὐ, ὅτι πρόκειται περὶ νέας καὶ καλῆς ποικιλίας ἢ ὄχι.

Τὰ ἐκ σπορᾶς προερχόμενα φυτὰ κατ' ἀρχὰς αὐξάνονται βραδύτερον ἢ τὰ ἄλλα, ἀλλὰ παρέχουσι δένδρα μᾶλλον ἀνθεκτικὰ, ζωηρότερα καὶ μακροτέρας διάρκειας.

### Χ. Ἰερονόμου.

### ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΘΑΗΡΙΑΙ

Διὰ τὰ χεῖμελα (χιονίστρος, οκιάσματα τῶν χειρῶν) τὰ ὁποῖα τὴν ἐποχὴν αὐτὴν εἶνε τόσον ἐνοχλητικὰ, συνιστῶνται πλύσεις μὲ ἀφέψημα πιτύρων (πιτερόζουμον) καὶ ἐπαλείψεις μὲ ἀλοιφήν κατασκευαζομένην ὡς ἑξῆς :

20 δράμια λευκοῦ κηροῦ βράζονται εἰς δοχεῖον τι, ὄχι ἐπὶ τοῦ πυρὸς ἀλλ' ἐντὸς ἄλλου δοχείου περιέχοντος βράζον νερόν. 10 δράμια γλυσερίνης καὶ

10 δράμια χοιροῦ λίπου (μίλλας)

προστίθενται καὶ ἀνακατεύεται τὸ ὅλον καλά. Ὅταν καταβρασθῇ ἐκ τοῦ πυρὸς, προστίθενται 5 σταγόνες ἐλαίου ρόδων, φυσικοῦ. Ἡ ἀλοιφή αὕτη ἐνεργεῖ καὶ ὡς προληπτικὸν τῶν χιονιστριῶν.

Ἡ «Αὐγή» ὑπενθυμίζει εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν τῆς τὴν κατὰ τὸν προσεχῆ Ἀπρίλιον συγκροτηθησομένην ἐν Λεμεσῶ

### Παγκύριον

**Γεωργικὴν καὶ Βιομηχανικὴν ἔκθεσιν**

περὶ τῆς ὁπείας καὶ ἄλλοτε ἐγράψαμεν.

Χάρις εἰς τὴν δραστηριότητα τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς ἢ ἐπιτυχία τῆς Ἐκθέσεως ταύτης θεωρεῖται βεβαία καὶ πρωτοφανής, ἐφάμιλλος πρὸς τὴν τῆς Λάρνακος κατὰ τὸ προπαραελθόν ἔτος. Οἱ γεωργοὶ καὶ βιομήχανοι τῆς νήσου πρέπει νὰ μὴ χάσωσι τὴν εὐκαιρίαν ταύτην τῆς γνωστοποιήσεως καὶ διαφημίσεως τῶν προϊόντων των ἀλλ' ἀθροῖοι νὰ σπεύσωσι νὰ μετὰσχωσιν αὐτῆς ἀποβλέποντες εἰς τὰς πολλαπλᾶς ὀφελείας ἃς θὰ πορισθῶσιν ἐκ τῆς συμμετοχῆς των ταύτης.



Ἵπενθυμίζομεν ὅτι ἡ προθεομία τοῦ Α'. Διαγωνι-  
μοῦ, μὲ τὰ πλουσιώτατα ὄφρα, λήγει τὴν 12ην Φε-  
βρουαρίου. Τὰ ἀποτελέσματα δημοσιευθῆσονται εἰς τὸ  
φύλλον τῆς 13ης Φεβρουαρίου.



### ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Χρ. Κ. Λάργακα. Συλλυπούμεθα θερ-  
μότητα καὶ εὐκρινέστατα ἐκ βάθους καρ-  
δίας. Πρὸ τοιαύτης φρικτῆς συμφορᾶς ὅ,τι  
καὶ ἂν εἴπη τις θὰ εἶνε κατώτερον τῆς πε-  
ριστάσεως καὶ κοινοτυπία φησὶ καὶ ἀνοῦ-  
σιος. Μόνον ἐν ἐναντιῷ δένεται τις νὰ εὖρη  
παρηγορίαν τινά, φιλοσοφῶν ἢ πιστευῶν  
εἰς τὸ μοιραῖον. — Ε. Α. Κοιλάνιον. — Ἐλήφθη, εὐχαρι-  
στοῦμεν, γράφομεν. — Μ. Κ. Ἄμπα. — Ἐλήφθη. Γράφο-  
μεν. Ὀλίγας ἐντυπώσεις σας ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα θὰ θεω-  
ρήσωμεν εὐτύχημα νὰ λάβωμεν. — Γ. Χ. Ἐπι. Ἐλάβα-  
μεν. Ἀναμένομεν εὐχαρίστως τὴν ἐκπλήρωσιν. — Περιε-  
ργον. Σᾶς φαίνονται παράξενα τὰ πορίσματα τοῦ Χερσέρρα,  
τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὸ 1ον φύλλον; Καὶ εἰς ἡμᾶς  
ἄλλο τόσον. Ἡ ἐπιστήμη ἕως τότε δὲν παραδέχεται δι-  
ἠ ἄζῳσα ὕλη» εἶνε δυνατόν νὰ συντεθῇ χημικῶς. Ἡ ἀπλου-  
σιότης μορφῆς τῆς ζωσῆς ὕλης δὲν εἶνε οἱ μονοκίταροι ὁρ-  
γανισμοί, ὡς ἀνεγνώσατε, ἀλλ' οἱ «βιοφόροι» ἐξ ὧν, κατὰ  
τὸν Μπρούκ, τὸν μέγαν φιλόσοφον Σπένσερ καὶ τὸν φυσιο-  
λόγον Βάϊσμαν, συνίστανται τὰ κύτταρα. Καὶ οἱ βιοφόροι  
αὐτοὶ ὄχι μόνον δὲν κατασκευάζονται ἐξ ἀνοργάνων ὕλων  
ἀλλ' ἀκόμη εἶνε ἄγνωστον καὶ πῶς εἶνε συντεθειμένοι ἀπὸ τὰ  
μόρια λευκώματος, ἀλάτων, ὕδατος καὶ λοιπῶν, ἐξ ὧν χη-  
μικῶς ἀπτελεῖται τὸ πρωτόπλασμα. Οὐδείς ὅμως γνωρίζει  
τὴ τέξεται ἢ ἐπιούσα, καὶ μάλιστα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. Αὐτὰ,  
φίλε Περιεργε. Τώρα, ἂν θέλετε τὴν συμβουλὴν μας, νὰ μὴ  
πολυκαταγίντοσε εἰς τὰ ζητήματα αὐτὰ, ποῦ ἀπαιτοῦν κά-  
ποιαν εἰδικὴν μόρφωσιν, διότι δυνατόν νὰ «πέσειε ἕξω.»  
Δεινὸν μὲν ἀμάθεια δεινότερον δὲ ἡμιμάθεια. — Ἀριτέμιδι.  
— Ἐλάβαμεν, εὐχαριστοῦμεν καὶ ἀναμένομεν. Μ. Κ.  
Ἐλήφθησαν. — Ἐρίφω. — Ἐλήφθησαν. Γράφομεν.

Η ΑΥΓΗ.

### ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΗΛΗ

[Βιβλιογραφεῖται πᾶν βιβλίον οὗ-  
τινος ἀποτέλλεται ἀντίτυπον εἰς  
τὴν διεύθυνσιν τῆς «Αὐγῆς»].

### ΦΩΣ

Ἵπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἤρξατο ἐκδιδόμενον μηνιαῖον φι-  
λολογικὸν περιοδικὸν ἐν Λευκωσίᾳ ὑπὸ τοῦ Προλότιου τῆς  
Θεολογίας κ. Χ. Παλαιῶάννου Κοθηγητοῦ ἐν τῷ ἐξέρω-  
τῶν Γυμνασίων μας. Τὸ πρῶτον τεῦχος, ὅπερ ἔχομεν ἐπ'  
ὄφιν μας, περιέχει ποικίλην καὶ ἀξιανάγνωστον ὕλην καὶ  
ἐλπίζομεν διὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ φιλοπόνου καὶ μελε-  
τηροῦ καθηγητοῦ τὸ περιοδικὸν τοῦτο θὰ ἐξακολουθήσῃ  
παρέχον εἰς τοὺς ἀναγνώστας του ὠφέλιμα ἀναγνώσματα,

ἀγωνιζόμενον τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς «Αὐγῆς» πρὸς παρο-  
χὴν ὄμοιως πνευματικῆς τροφῆς εἰς τὸ Κυπριακὸν κοινόν.  
Ἐδχόμεθα πᾶσαν προκοπὴν.

### Ο ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ

Ἵπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐξεδόθη ὁ πρῶτος ἀριθμὸς ἰ-  
κοθηροσηματικῶν περιοδικῶν δεκαπενθημέρου, ὑπὸ τοῦ ἱε-  
ρολογιωτάτου κ. Πορφυρίου Κυριακίδου Δ. Θ. Ἡ ἀνάγ-  
κη τοιοῦτου περιοδικῶν εἶνε προφανῆς διὰ τὸν Κυπριακὸν  
λαόν, δι' ὃ σιμιοῦμεν τὴν ἀπόκτησιν του. Εἰς τὸν Χρι-  
στιανὸν ἐδχόμεθα πᾶσαν εὐδοκίμησιν, ἣν θὰ εὖρη βεβαίως  
ἐὰν ἐμμείη εἰς τὸ πρόγραμμά του καὶ μὴ ἐκτραπῇ εἰς πε-  
ρολόγους δογματικὰς συζητήσεις, ὡς ἔλαθον πολλὰ ὁμοια  
περιοδικὰ ἄλλαχού, ταχέως ἀποβάντα ἄχρηστα.

Συνδρομὴ «Χριστιανοῦ» Σελίνια 6. Διὰ ἱερεῖς καὶ δι-  
δασκάλους 5.

### ΠΙΝΑΚΟΦΗΚΗ

Ἐξεδόθη τὸ τεῦχος τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ λαμπροῦ τοῦτου  
καλλιτεχνικῶν περιοδικῶν πλούσιον εἰς ὕλην καὶ εἰκόνας.  
Μία ὥραία φωτοτυπία ἐκτὸς κειμένου, κατάλληλος διὰ παι-  
σῶμα, διενεμήθη μετὰ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦτου.

Συνδρομὴ φρ. 12. Γραφεῖα ὁδὸς Χ. Τρικοῦνη 22α.  
Ἀθήναι.

### ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΧΩ

Μηνιαῖον περιοδικὸν τῶν ἐφηροδομένων ἐπιστημῶν  
καὶ τῆς Βιομηχανίας ἐκδοδόμενον ἐν Ἀθήναις.

Διευθυντής Σ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Δ. Φ. Ε.

Ἐξεδόθη τὸ τεῦχος τοῦ Ἰανουαρίου μὲ πλοῦτον ὕλης.  
Συνδρομὴ ἑτησίᾳ 8 φράγκα.

### ΧΡΥΣΟΧΟΕΙΟΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Σ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

Κατὰ τὴν Μεγάλην ὁδὸν

ΕΝ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Ὁ ὑποφαινόμενος φέρω εἰς γνῶσιν τοῦ Σ. κοινοῦ καὶ  
τῆς πελατίας μου, ὅτι μετέφερον τὸ κατὰ τὴν Μεγάλην  
ὁδὸν μαγαζεῖον ὅπου μέχρι τοῦδε εὐρίσκετο τὸ χρυ-  
σοχοεῖον τοῦ κ. Μοσχούτη, τοῦ ὁποῖου ἤρρασα πάν-  
τα τὰ ἐπιπλα Αἰ ἐργασίαι ἐν τῷ νέῳ καταστήματι  
ἄρχονται ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου. Οἱ πελάται μου θὰ  
εὖρωσιν ἐν τῷ νέῳ καταστήματι τὴν προθυμίαν, τι-  
μιότητα καὶ καλλιτεχνικὴν ἐργασίαν ἣτις μέχρι σή-  
μερον διέκρινε τὸ κατὰ τὴν Μεγάλην ὁδὸν, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν  
πάσης ἐργασίας χρυσοχοίας καὶ ἀργυροχοίας ἀπὸ τῶν  
ἀπλουστέρων μέχρι τῶν συνθετωτέρων, ἥτοι κοσμη-  
μάτων, ἐκκλησιαστικῶν καὶ οἰκιακῶν σκευῶν κ. τ. λ.  
καὶ μὲ τιμὰς ὠρισμένας κατὰ βάρους.

Μετ' ὑπολήψεως

Γ. Σ. Στεφανίδης

Τύποις «Παρνασσῶς» Κ. Χ. Ἡδύκου.